

Färna

Bonga 30 fiskar

Mört

BONGNING ÄR KUL

Under det nya årtusendet har en ny gren av fiske strandat i Finland: fiskbongning. Den här nya fiskegrenen går ut på att man försöker fiska så många fiskarter som möjligt under en viss tid, t.ex. ett kalenderår. Man arrangerar redan tävlingar där målet inte är att få så många kilo fisk som möjligt, utan så många arter som möjligt.

Fiskbongning är en intressant och givande naturhobby. För att kunna fiska så många olika arter som möjligt måste man kunna läsa naturen. Man måste veta hur olika arter betar sig och var de rör sig under olika årstider. Därtill måste man kunna använda olika fiskeredskap och veta vilka beten man ska använda.

Storleken spelar ingen roll. Storleken på fisken man bongar är inte viktig. Den lilla mörtfisken sandkrypare är för en fiskbongare lika värdefull som en meter lång gädda.

UTMANANDE HOBBY

Det har påträffats över 26 000 fiskarter i världen, redan i Ishavet finns över 240 fiskarter.

Att börja med att bongra våra inhemska fiskar underlättar bongningsprojektet. I Finland finns det 70 fiskarter, om man räknar med alla fiskarter som påträffas här tillfälligt, finns det 100 fiskarter i Finland.

Nykomlingar i våra vatten är bland annat den svartmunnade smörbulten, silverrudan och slätvaren. Följande nya art är eventuellt fisken *Percottus glenii* (fi. rohmutoikko), som väntas anlända till våra vatten från öst.

Många av våra fiskarter är till storleken och förekomstområden sådana, att en vanlig fiskare inte ens stöter på dem under sin livstid. Visste du att skärkniv och smörbult är fiskar?

Nykomling. Den svartmunnade smörbulten hör hemma i Svarta havet, men har med människans hjälp spridit sig som en främmande art till finska vatten.

KRYSS AV OLIKA SLAG

I fiskbongning samlar man kryss, på samma sätt som i fågelskådning. Varje ny art ger ett kryss. Man kan samla kryss under olika tider, t.ex. under hela sin livstid, under ett år eller en dag.

I Finland kan man lätt under ett år samla tio kryss, dvs. bonga tio fiskarter. Att fånga 20 arter kräver redan att man bekantat sig en del med fiskarnas levnadssätt. Ett proffs kan få ihop över 40 arter på ett år. Femtio arter på ett år är en kanonprestation, men fullt möjligt. En enskild fiskbongare har i Finland lyckats kryssa av åtminstone 55 fiskarter.

Stil enligt smak. Fiskbongningens regler är rätt så fria. Somliga fiskar med alla lagliga fiskesätt, andra koncentrerar sig på aktiva fiskeredskap, men inkluderar i detta också hävar, händer och burkar. Sedan finns det de som endast fiskar med spö.

SURFA DEJ FRAM

I fiskbongning har man stor nytta av nätet. På nätet kan man googla var det är möjligt att hitta ovanligare fiskarter.

I olika forskningsrapporter som finns på nätet hittar man ofta resultat från så kallade provfisken. Från dylika rapporter kan man sedan t.ex. leta upp var man kan hitta sandkrypare.

Fiskböcker ger nyttig bakgrundsinformation om ovanligare fiskarters levnadsmiljöer och vilken den bästa tiden för fiske är.

Vägledning på nätet. På nätet finns otaliga sidor, där man berättar om och diskuterar fiske och fiskbongning. Finska fiskbongare har en egen profil på Facebook.

Nors

Sandstubb

Tånglake

Asp

Sik

Abborre

ÅRET RUNT

Om man under ett kalenderår vill fånga så många olika fiskarter som möjligt, lönar det sig att inleda bongningen genast i januari med pimpelfiske. Under vintern och våren lönar

Pimpelfiske inleder fiskesäsongen. Med pimpelspö är det möjligt att bonga fisk i hjärtat av Helsingfors.

det sig att försöka fiska så många arter som möjligt med pimpelspö, så kan man under resten av året koncentrera sig på mer svårfångade arter.

I synnerhet fiskar som lever nära botten är lätta att få på pimpelspöet under vintern. Exempel på sådana arter är tånglake, hornsimpa, nors, röding, lake och sik. Pimpelfiskaren kan även kryssa av fiskarter så som abborre, gers, mört, björkna, braxen, löja, gädda, gös, storspigg, småspigg, siklöja, harr och regnbåge.

Fisket fortsätter på våren. Vimba är det lättast att fiska i maj. Id får man lättast på metkroken i maj-juni. Säsong för strömmings- och vassbuksfiske med tackel är det vid kusten i maj-juni.

Fisken nappar också under högsommaren. Karp fiskar man då vattnen är varma i juni-juli. Aspen hugger glatt på draget under hetan i juli. På insjöarna fiskar man sik med drag under juli.

På hösten förbereder många fiskarter sig för vintern och ansamlas i stora stim. Abborrarna och gösarna flyttar sig till djupare vatten, där man kan fiska dem med jigg. Stora gäddor söker sig mot stränderna och havsöringarna söker sig efter bytesfiskarna till grundare vatten. På insjöarna fiskar man öring, röding och kanadaröding med drag i september-oktober.

Storspigg

Krok nr. 26

Sarv

Elritsa

Groplöja

Svartmunnade smörbultar

RIGGA METSPÖET

I bongningssyfte kan man fånga fisk med vilka linförsedda redskap som helst, men överlägset bäst är ett metspö försett med flöte. Dock inte det traditionella röd-vita flötet, vill man få mer udda arter ska man rigga ett specialflöte för bongningsmete.

Då målsättningen är att få så många fiskarter som möjligt under ett år, spelar det ingen roll hur stora fiskarna är. Däremot är det omöjligt att fånga mindre fiskarter om man använder allt för stora flöten och krokar.

Ett bra bongningsspö för mindre fiskarter är ett tre meter långt glasfiberspö, till vilket man använder en liten krok av storleken 22-26, försedd med en mycket tunn 30 cm lång tafs. Som flöte använder man ett litet känsligt flöte, lång som en tändsticka ungefär. Som sänke klämmer man fast en liten blybit i linan.

Som bete i jakt efter småfiskar passar mask från komposten bra, knipsa dock endast av en liten bit. Också en bit av en fluglarv smakar för små sandstubbar, smörbultar och simpor.

Även ett spö för bottenmete försedd med mask som agn lämpar sig utmärkt för fiskbongning: med det fiskar man behändigt

bottenlevande fiskarter. Bottenmetspöet är försett med en stor tyngd i ändan av linan och i linan fäster man en krok genom en skild sidolina.

Efter att isarna gått på våren kan man längs kusten fiska sik med bottenmete, som bifångst kan man dessutom få flundror. Genom att rigga setet för bottenmete till en svirvel kan man få stora braxnar eller abborrar man kan lägga i rökugnen.

Bottenmete är effektivt. Bottenmete med krok och sänke är ett effektivt fiskeredskap t.ex. då man vill fiska sik under våren.

SPÄNNANDE NATTFISKE

Fiskbongaren rör sig också under dygnets mörka timmar.

Då mörkret lagt sig. I skymningen och på natten behöver man alarmbjällror och självlysande flöten så man vet när man får napp.

Ljus sommarnatt. Under sommarnätter kan man fiska efter ål med en krok försedd med en fiskbit eller dagmask.

NATTLIGT LIRKANDE

Mycket små fiskarter, så som sandstubb och lerstubb, samt grönlång fiskar man bäst i mörkret genom lampfiske, så kallat lirkfiske.

Med hjälp av en stark pannlampa letar man reda på fiskarna i grunt strandvatten på 5-10 cm djup och placerar sedan en krok av storlek 26 med en minimal bit mask på framför fisken. När fisken låtit sig smaka, lyfter man snabbt upp den på handflatan eller i en häv.

I lampans sken. En grönlång fångad med lirkfiske och en småspigg bongad i pannlampans sken.

Nattlig action. Att lirka efter småspigg i pannlampans sken är spännande och kräver en säker hand.

FEM TIPS FÖR BONGAREN

1. Byt ut kroken på metspöet till den minsta kroken du hittar i butiken (det finns åtminstone krokar av storlek 18).
2. Byt samtidigt till en tunnare lina, t.ex. 0,15 monofil och använd ett litet och tunt flöte.
3. Använd olika beten: maskar och fluglarver. För rovfiskar smakar det även med fiskbitar (abborrbitar är ett bra bete).
4. Locka olika mörtfiskar till metplatsen genom att kasta havreflingor eller resterna från morgongröten i vattnet.
5. Då du lyckas fånga en ny art, ta några foton ur olika vinklar. Mät fisken och anteckna datum, tid och plats, redskap samt vilket bete du använt i din fiskedagbok.

Något för alla. I bongarens fiskelåda finns redskap av olika slag, även för fiske efter dvärgmal.

BONGA MED KATSA

Katsan är ett traditionellt finskt fiskeredskap och den lämpar sig utmärkt för att fånga både matfisk och för värdfiske. Fördelen med en katsa är att den kan användas året runt, såväl på sommaren som på vintern under isen. I synnerhet på vintern är katsan effektiv i lakfiske. De vanligaste fiskarterna som simmar in i katsan är abborre, gädda och mörtfiskar.

I Finland har man fått 25 olika fiskarter med katsa, liksom också flod- och signalkräfta. En bra katsa lämpar sig alltså också för kräftfiske.

En bra katsa ger mångsidig fångst: abborre, lake, gädda, mört, sarv, braxen, löja, björkna, ruda, sutare, id, stäm, elritsa, gers, storspigg, ål, harr, regnbåge, öring, siklöja, nors och till och med gös och strömming.

Även sikar simmar in i katsan. I synnerhet efter att laken lekt på vintern simmar siken in i katsan för att festa på lakens rom.

Mångsidig katsa. Med en bra katsa kan man bonga otaliga fiskarter, såväl på sommaren samt på vintern under isen.

Björkna

Löja

Id Sutare

Braxen

Färna

KLURIGA MÖRTFISKAR

Det finns ett aktningvärt antal mörtfiskar i Finland, sammanlagt 19 arter. Många mörtfiskar är i synnerhet som små väldigt lika varandra. Det är lätt att blanda ihop små braxnar, björknor och sarvar.

Om man får konstiga mörtfiskar som byte, lönar det sig att ta hem dem och senare artbestämma dem i lugn och ro.

Mörtfiskarna skiljs från varandra genom kroppsformen, färgen på ögonen, färgen och placeringen av fenorna, antalet fenstrålar och

Mörta? Bekanta mörtfiskar kan ibland se konstiga ut. På bilden två olikfärgade knubbiga mörta. Svårbestämda mörtfiskar kan även vara korsningar mellan två arter.

formen på fiskstjärten. Antalet fjäll längs sidolinjen är likaså ett viktigt kännetecken.

Boken ”Suomen kalojen tunnistusopas” av Hannu Lehtonen och Kari Nyberg är till god hjälp vid artbestämning av både mörtfiskar och andra finska fiskarter.

Stor fisk. Även om storleken inte spelar någon roll i bongning, fick den här stora karpen bongaren att dra på smilbanden.

Kom ihåg

- mete, pimpelfiske och fiske med strömmingshäckla är allemansrätter
- för övrigt fiske måste 18–64 åringar betala statens fiskevårdsavgift samt
- införskaffa vattenägarens tillstånd.

FISKBONGNING ÄR KUL

Under det nya årtusendet har en ny gren av fiske strandat i Finland: fiskbongning. Grenen går ut på att man försöker fiska så många fiskarter som möjligt under en viss tid.

Under ett år kan man i Finland lätt fiska 10 arter, 50 arter är redan en kanonprestation, men fullt möjligt.

Om du vill testa fiske på nytt sätt, välkommen med och bonga fisk!

Hornsimpa

Centralförbundet för Fiskerihushållning
Malms handelsväg 26
00700 Helsingfors
www.ahven.net
fiskeri@ahven.net
Tel. (09) 6844 590

Bonga 30 fiskar
Centralförbundet för Fiskerihushållning nr 168
ISSN: 0783-3954
Text: Markku Myllylä
Bilder: Markku Myllylä, Vesa Karsikas, Tapio
Gustafsson och Malin Lönnroth
Grafisk design: Tapio Gustafsson
Arkmedia 2017

Jord- och skogsbruksministeriet har beviljat
stöd för den här brochyren ur fiskevårdsmedlen